

ENDÜSTRİ İŞ VE ÖRGÜT PSİKOLOJİSİ

Editör
Selma ARIKAN

© Copyright 2025

Bu kitabın, basım, yayın ve satış hakları Akademisyen Yayınevi A.Ş.'ye aittir. Anılan kuruluşun izni alınmadan kitabın tümü ya da bölümleri mekanik, elektronik, fotokopi, manyetik kağıt ve/veya başka yöntemlerle çoğaltılamaz, basılamaz, dağıtılamaz. Tablo, şekil ve grafikler izin alınmadan, ticari amaçlı kullanılamaz. Bu kitap T.C. Kültür Bakanlığı bandrolü ile satılmaktadır.

ISBN

978-625-375-647-5

Kitap Adı

Endüstri İş ve Örgüt Psikolojisi

Editör

Selma ARIKAN

ORCID iD: 0000-0002-9603-8243

Yayın Koordinatörü

Yasin DİLMEN

Sayfa ve Kapak Tasarımı

Akademisyen Dizgi Ünitesi

Yayıncı Sertifika No

47518

Baskı ve Cilt

Vadi Matbaacılık

Bisac Code

PSY021000

DOI

10.37609/akya.137

Kütüphane Kimlik Kartı

Endüstri İş ve Örgüt Psikolojisi / ed. Selma Arıkan.

Ankara : Akademisyen Yayınevi Kitabevi, 2025.

425 s. : tablo, şekil, fotoğ. ; 195x275 mm.

Kaynakça ve Dizin var.

ISBN 9786253756475

GENEL DAĞITIM

Akademisyen YAYINEVİ A.Ş.

Halk Sokak 5 / A Yenışehir / Ankara

Tel: 0312 431 16 33

siparis@akademisyen.com

www.akademisyen.com

ÖNSÖZ

Endüstri / İş ve Örgüt Psikolojisi, psikolojinin en eski uygulamaya yönelik alanlarından biri olmasının yanında, günümüzde de hem akademik hem de uygulamalı psikoloji açısından stratejik öneme sahip, hızla gelişen bir disiplindir. Bu kitap, alanın temel kavram ve kuramlarını sistematik biçimde ele almaya çalışırken, aynı zamanda güncel araştırma eğilimlerine ve uygulama örneklerine yer vererek, Türkiye'deki literatüre nitelikli bir Türkçe kaynak kazandırma amacıyla hazırlanmıştır.

Doktora eğitimimi tamamladıktan sonra, bu alanda öğrenciler ve araştırmacılar için kapsamlı bir Türkçe başvuru kaynağı oluşturmak istek ve hedeflerimden biriydi. Elinizdeki eseri, bu hedefin somut bir yansıması olarak düşünebilirsiniz. Bu hedefe ulaşabilmek için elinizdeki kitap, lisans, yüksek lisans ve doktora düzeyindeki öğrencilerin derslerinde yararlanabilecekleri bir temel kaynak olmasının yanı sıra, araştırmacıların alanın güncel gelişmelerini takip edebilecekleri bir başvuru eseri olma özelliği taşıyacak şekilde tasarlandı. İçerik kurgusunda, Endüstri, İş ve Örgüt Psikolojisi alanının hem personel psikolojisi hem de örgütsel psikoloji boyutları dengeli biçimde ele alınmaya; temel konuların yanında güncel literatürde öne çıkan yeni araştırma konularına da yer verildi. Böylelikle, eserde yalnızca temel bilgileri değil, aynı zamanda alandaki yenilikçi yaklaşımları da içeren bütüncül bir çerçeveye sunmak amaçlandı.

Bu çalışmanın en değerli yönlerinden biri, Türkiye'nin farklı üniversitelerinde görev yapan pek çok saygın öğretim üyesinin katkısıyla hazırlanmış olmasıdır. Ülkemizde alanın gelişimine önemli katkılar sunan ve çok sayıda uygulamacı ve akademisyen yetiştirmiş hocalarımızdan Prof. Dr. Canan Sümer, Prof. Dr. Serpil Aytaç ve Prof. Dr. Pınar Ünsal Bayrakçı gibi isimlerin de bu kitap projesinde yazdıkları bölümlerle yer alması, hem eserin niteliğini artırmış hem de benim için büyük bir onur kaynağı olmuştur. Kendilerine bu projede yer aldıkları için teşekkürlerimi sunarım.

Bu projede yer almamış olsalar da iki önemli hocamın ismini anmadan geçemeyeceğim. Henüz lisans öğrencisiyken bu alanı tanımama vesile olup elimden tutan, akademik gelişimimde yönlendirme ve desteğini her zaman hissettiğim, yüksek lisans ve doktora tez danışmanlıklarımı da üstlenmiş olan değerli hocam Prof. Dr. Handan Kepir Sinangil'e en içten teşekkürlerimi sunarım. Akademik yaşamım boyunca kendisinden öğrendiklerim, bu kitabın ortaya çıkış sürecine doğrudan yansımıştır. Bununla birlikte, "hocaların hocası" olarak tanımladığımız, öğrencilerine yaklaşımı, titizliği, çalışkanlığı ve enerjisiyle her zaman örnek aldığım Prof. Dr. Suna Tevrüz hocama da ayrıca minnettarlığımı ifade etmek isterim.

Bu kitabın hazırlanma sürecinde emeği geçen tüm değerli yazarlarımıza da katkıları için teşekkür ederim. Her biri kendi uzmanlık alanlarında özgün bilgi ve birikimlerini paylaşarak, kitabın kapsamını ve akademik derinliğini zenginleştirdiler. Son olarak, bu projeyi gerçekleştirme fırsatını bana sunan Akademisyen Yayınevi'ne teşekkür ederim. Bu çalışma, yayınevinin desteği ve tüm yazarların özverili katkılarıyla hayata geçirilmiştir.

Bu eserin, Endüstri, İş ve Örgüt Psikolojisi alanında öğrenim gören öğrenciler, araştırmacılar ve uygulayıcılar için yararlı bir kaynak olmasını; alanın Türkçe literatüründe kalıcı bir yere sahip olmasını dilerim.

Prof. Dr. Selma ARIKAN

Ekim 2025 – İstanbul

İÇİNDEKİLER

BÖLÜM 1	Araştırma ve Çalışma Alanı Olarak Endüstri / İş ve Örgüt Psikolojisi 1 <i>Burcu KÜMBÜL GÜLER</i> <i>Dilara TURGUT</i>
BÖLÜM 2	Endüstri, İş ve Örgüt Psikolojisinde Araştırma Yöntemleri 25 <i>Dilara TURGUT</i> <i>Burcu KÜMBÜL GÜLER</i>
BÖLÜM 3	İş ve Personel Uyumunu Sağlamak: İş Analizi ve Yetkinlik Modelleri..... 45 <i>Serim İŞİAÇIK KOLOĞLUGİL</i>
BÖLÜM 4	Personel Seçme Süreci ve Seçme Sürecinde Kullanılan Yöntem ve Teknikler..... 59 <i>Selma ARIKAN</i>
BÖLÜM 5	Performans Yönetimi: Performans Değerlendirme Sistemi, Süreç ve Yöntemler, Geri Bildirim 89 <i>Neslihan TURNALAR-ÇETİNKAYA</i>
BÖLÜM 6	Örgütlerde Kariyer Yönetimi 103 <i>Çiğdem VATANSEVER</i>
BÖLÜM 7	Kariyer Gelişimi ve Danışmanlığı Kuramları..... 115 <i>Nurten KARACAN-ÖZDEMİR</i> <i>Yonca TOKER-GÜLTAŞ</i>
BÖLÜM 8	Çalışma Hayatında Motivasyon ve Motivasyon Kuramları 133 <i>Merve MAMACI</i>
BÖLÜM 9	Örgütlerde Liderlik ve Liderlik Kuramları..... 147 <i>Uzay DURAL</i>
BÖLÜM 10	Çalışma Yaşamında Stres 173 <i>Esra ATILLA BAL</i>
BÖLÜM 11	Tükenmişlik 191 <i>Esra ATILLA BAL</i>
BÖLÜM 12	Çalışanların Gelişimini Sağlamak: Eğitim ve Geliştirme Süreci 207 <i>Kağan GÜNEY</i>

BÖLÜM 13	Örgütlerde Duygusal Süreçler.....227 <i>Şafak ÖZ AKTEPE</i>
BÖLÜM 14	İş ve Özel Hayat Dengesi: Çatışmadan Dengeye, Denge Sağlamaya Yönelik Uygulamalar249 <i>İrem ÖZTÜRK ANABAL</i>
BÖLÜM 15	İşyerinde İyi Oluş: Kavramsal Çerçeveden Kuramsal Temellere ve Uygulamalara.....265 <i>Nevra ERSOY</i>
BÖLÜM 16	Örgütlerde Çeşitlilik Kavramı ve Çeşitliliğin Yönetimi.....283 <i>Gül Selin TÜRKİYILMAZ</i>
BÖLÜM 17	Çalışma Hayatında Ergonomi311 <i>Sevinç Serpil AYTAÇ</i> <i>Hüsnre Gizem AKALP</i>
BÖLÜM 18	Örgütlerde Grup Dinamikleri ve Süreçleri.....327 <i>Meryem Berrin BULUT</i>
BÖLÜM 19	Takımlar ve Takım Çalışmaları339 <i>Pınar ÜNSAL BAYRAKÇI</i>
BÖLÜM 20	Kurum Kültürü.....367 <i>Mehmet PEKER</i>
BÖLÜM 21	Örgütlerde Değişim: "İnsan Odaklı" Değişim ve Çalışan Sesi.....383 <i>Sibel ÇALIŞKAN</i>
BÖLÜM 22	İş Yerinde Kötü Muamele: Türleri ve Yaygınlığı397 <i>H. Canan SÜMER</i> <i>A. Başak OK</i> <i>Aslı GÖNCÜ-KÖSE</i> <i>Yonca TOKER-GÜLTAŞ</i>

YAZARLAR

Öğr. Gör. Dr. Hüsre Gizem AKALP

Bursa Uludağ Üniversitesi, Mülkiyet Koruma ve Güvenlik Bölümü

Dr. Öğr. Üyesi Şafak ÖZ AKTEPE

Acıbadem Üniversitesi, Psikoloji Bölümü

Dr. Öğr. Üyesi İrem ÖZTÜRK ANABAL

Yeditepe Üniversitesi, Psikoloji Bölümü

Prof. Dr. Selma ARIKAN

İstanbul Medeniyet Üniversitesi, Endüstriyel Psikoloji AD.

Prof. Dr. Sevinç Serpil AYTAÇ

Fenerbahçe Üniversitesi, Psikoloji Bölümü

Doç. Dr. Esra ATİLLA BAL

Acıbadem Üniversitesi, Psikoloji Bölümü

Prof. Dr. Pınar ÜNSAL BAYRAKÇI

İstanbul Üniversitesi, Uygulamalı Psikoloji AD.

Doç. Dr. Meryem Berrin BULUT

Çukurova Üniversitesi, Fen-Edebiyat Fakültesi, Psikoloji Bölümü

Dr. Öğr. Üyesi Sibel ÇALIŞKAN

Bahçeşehir Üniversitesi, Psikoloji Bölümü

Dr. Öğr. Üyesi Uzun DURAL

İstanbul Medeniyet Üniversitesi
Endüstriyel Psikoloji AD.

Doç. Dr. Nevra ERSOY

İzmir Ekonomi Üniversitesi, Sosyal Psikoloji AD.

Prof. Dr. Aslı GÖNCÜ-KÖSE

Çankaya Üniversitesi, Psikoloji Bölümü

Prof. Dr. Burcu KÜMBÜL GÜLER

İzmir Katip Çelebi Üniversitesi, Sosyal Psikoloji AD.

Öğr. Gör. Kağan GÜNEY

Demiroğlu Bilim Üniversitesi, Hizmetler ve Teknikler Bölümü

Doç. Dr. Nurten KARACAN-ÖZDEMİR

Hacettepe Üniversitesi, Rehberlik ve Psikolojik Danışmanlık AD.

Dr. Öğr. Üyesi Serin İŞİAÇIK KOLOĞLUGİL

Yeditepe Üniversitesi, Psikoloji Bölümü

Dr. Öğr. Üyesi Merve MAMACI

Fenerbahçe Üniversitesi, Psikoloji Bölümü

Doç. Dr. A. Başak OK

Ankara Üniversitesi, Sosyal Psikoloji AD.

Doç. Dr. Mehmet PEKER

Ege Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Psikoloji Bölümü

Prof. Dr. H. Canan SÜMER

Özyeğin Üniversitesi, Psikoloji Bölümü

Doç. Dr. Yonca TOKER-GÜLTAŞ

Orta Doğu Teknik Üniversitesi, Endüstri ve Örgüt Psikolojisi AD.

Arş. Gör. Dilara TURGUT

İzmir Katip Çelebi Üniversitesi, Endüstri ve Örgüt Psikolojisi AD.

Dr. Öğr. Üyesi Neslihan TURNALAR-ÇETİNKAYA

Yaşar Üniversitesi, Psikoloji Bölümü

Doç. Dr. Gül Selin TÜRKYILMAZ

Doğuş Üniversitesi, İşletme Bölümü

Prof. Dr. Çiğdem VATANSEVER

Tekirdağ Namık Kemal Üniversitesi, İnsan Kaynakları Yönetimi AD.